

Qualitative Analysis of the Consequences of Institutional Accreditation system: A case study at Tabriz University of Medical Sciences

Hosneae Kamali kurdabad,¹ Zarin Daneshvar Harris² Sadegh Malaki Avarsin³ Rahim Khodayari Zarnaq⁴

1. PhD student in Educational Management, Faculty of Humanities and Education, Islamic Azad University, Tabriz, Iran. Email: kamali.hosn1554@gmail.com

2. Assistant Professor, Faculty of Humanities and Educational Sciences, Islamic Azad University, Tabriz, Iran (corresponding author). Email: Daneshvar88@yahoo.com

3. Associate Professor, Faculty of Humanities and Educational Sciences, Islamic Azad University, Tabriz, Iran. Email: s.maleki@iaut.ac.ir

4. Associate Professor, Department of Management and Policy-Health, Faculty of Medical Information and Management, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran. Email: RAHIMZARNAGH@gmail.com

Article Info	ABSTRACT
Article Type: Research Article	Objective: The study aimed to qualitatively analyze the consequences of institutional accreditation at Tabriz University of Medical Sciences. Methods: The present study is a qualitative case study conducted from 2020 to 2022, utilizing purposeful sampling and semi-structured interviews with 34 participants, including managers and experts involved in institutional accreditation. Data were analyzed using thematic analysis with MAXQDA20 software, and validation was achieved through Guba and Lincoln's criteria: credibility, dependability, confirmability, and transferability. Results: The results of the study extracted 170 initial codes, 22 subcategories, and 8 main categories, which include: enhancing the professional education of medical and paramedical students, securing financial resources for universities through up-to-date scientific and research outputs, providing responsive education, ensuring the satisfaction of all stakeholders, creating infrastructures for the application of new tools and technologies in medical education and patient treatment, promoting sustainable development through community health improvement, internationalizing universities, and enhancing research and investigative processes. Conclusion: The results of the research indicated that institutional accreditation has extensive impacts, including the enhancement of education quality, research, and health indicators. It also contributes to increased scientific and research outputs, securing sustainable resources, developing modern educational infrastructures, improving stakeholder satisfaction, and providing a foundation for the internationalization of universities. Keywords : accreditation, quality improvement, consequences
Received: 2024.06.22 Received in revised form: 2024.10.26 Accepted: 2024.11.28 Published online: 2024.12.21	

Cite this article: Kamali kurdabad, Hosneae¹ Daneshvar Harris, Zarin² Malaki Avarsin, Sadegh,³ Khodayari Zarnaq Rahim .(2024). Qualitative Analysis of the Consequences of Institutional Accreditation system: A case study at Tabriz University of Medical Sciences . Educational Measurement and Evaluation Studies, 14 (48):7-23 pages. DOI:10.22034/emes.2025.2020371.2541

© The Author(s).

Publisher: National Organization of Educational Testing (NOET)

تحلیل کیفی پیامدهای نظام اعتباربخشی موسسه‌ای مطالعه موردی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز

حسینیه کمالی کردآباد^۱ زرین دانشوره‌ریس^۲ صادق ملکی آوارسین^۳ رحیم خدایاری زرنق^۴

- ۱- دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی و تربیتی، دانشگاه آزاداسلامی واحد تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: kamali.hosn1554@gmail.com
- ۲- استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی و تربیتی، دانشگاه آزاداسلامی، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول) رایانامه: Daneshvar88@yahoo.com
- ۳- دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی و تربیتی، دانشگاه آزاداسلامی واحد تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: s.maleki@iaut.ac.ir
- ۴- دانشیار گروه مدیریت و سیاستگذاری-سلامت، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: RAHIMZARNAGH@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: مطالعه با هدف تحلیل کیفی پیامدهای نظام اعتباربخشی موسسه ای در دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شد. روش: مطالعه حاضر یک پژوهش کیفی از نوع مطالعه موردی با رویکرد استقرایی در بین سالهای ۱۳۹۹-۱۴۰۱ انجام شده است. نمونه گیری به روش هدفمند و گردآوری داده ها از طریق مصاحبه نیمه ساختار یافته در زمینه موضوع تا مرحله اشباع با ۳۴ نفر از مدیران، اعضای هیات علمی، مسئولین و کارشناسان واحدهای دفاتر توسعه که مجری برنامه اعتباربخشی موسسه ای بودند انجام شد. متن مصاحبه ها به روش تحلیل تماتیک با استفاده از نرم افزار MAXQDA ²⁰ آنالیز شد. برای اعتبار سنجی مطالعه از چهار معیار گویا و لینکلن ^۱ شامل؛ مقبولیت، اطمینان پذیری، باور پذیری و انتقال پذیری استفاده شد. یافته‌ها: نتایج مطالعه استخراج ۱۷۰ کد اولیه، ۲۲ مقوله فرعی و ۸ مقوله اصلی شامل ارتقاء آموزش حرفه ای دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی، تامین منابع مالی دانشگاهها با تولیدات علمی و پژوهشی به روز، فراهم نمودن آموزش پا سخگو، تامین رضایت همه ذینفعان، ایجاد زیر ساختهای کاربرد ابزار و فناوریهای نوین در آموزش پزشکی و درمان بیماران، توسعه پایدار با ارتقاء سلامت جامعه، بین المللی کردن دانشگاهها و ارتقاء فرآیند های پژوهشی و تحقیقاتی می باشد. نتیجه گیری: نتایج حاصل از پژوهش نشان داد اعتباربخشی موسسه ای تأثیرات گسترده ای از جمله ارتقاء کیفیت آموزش، پژوهش و شاخص های سلامت داشته است همچنین می توان به افزایش تولیدات علمی و پژوهشی، تامین منابع پایدار، توسعه زیر ساخت های آموزشی مدرن، ارتقای رضایت ذینفعان و فراهم نمودن بستر بین المللی کردن دانشگاهها اشاره کرد. واژه‌های کلیدی: اعتباربخشی، ارتقاء کیفیت، پیامد

استناد: کمالی کردآباد، حسینیه؛ دانشوره‌ریس، زرین؛ ملکی آوارسین، صادق؛ خدایاری زرنق، رحیم (۱۴۰۳). تحلیل کیفی پیامدهای نظام اعتباربخشی موسسه ای مطالعه

موردی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز، مطالعات/اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی، ۱۴ (۴۸)، ۷-۲۳ صفحه.

DOI: 10.22034/emes.2025.2020371.2541

حق مؤلف © نویسندگان.

ناشر: سازمان سنجش آموزش کشور

^۱. (Lincoln&Guba)

مقدمه

نظام آموزش عالی علوم پزشکی در ایران به واسطه ادغام در نظام ارائه خدمات بهداشتی، درمانی ساختار منحصر به فردی دارد. پاسخگویی به نیازهای سلامت جامعه (خدمات بهداشتی، درمانی) به عنوان برون‌دادهای برنامه های آموزشی با کیفیت، مأموریت اصلی حوزه آموزش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد. برنامه ریزی برای تحقق اهداف این سیستم پیچیده، بدون توجه به تحولاتی از جمله گسترش بی وقفه علم در تمام زمینه ها و ظهور فناوریهای جدید و پیشرفته، وجود نیاز های روز افزون ذینفعان مختلف قطعاً کارساز نخواهد بود. بر این اساس ورود نظام آموزشی به اصلاحات اساسی و ایجاد تحول و نوآوری در آموزش علوم پزشکی ناگزیر می باشد (اشرف زاده و همکاران، ۱۴۰۱).

ایجاد یک نظام ارزیابی مدرن جهت مشروعیت دادن علمی و قانونی به فعالیت های دانشگاهی در کنار گسترش کمیت دانشگاهها می تواند به حفظ کیفیت و پویا کردن نظام آموزش عالی کشور به عنوان ابزاری قدرتمند برای تامین سلامت جامعه بپردازد (قورچیان و شهرک پور، ۱۳۸۹). از طرفی تلاش مداوم و مستمر دانشگاهها برای دستیابی به جایگاههای برتر در رتبه بندیهای بین المللی در حوزه آموزش عالی و به تبع آن جذب دانشجو، استاد و محققین خارجی که حائز شرایط نخبگی هستند؛ بازتاب فضای رقابتی و حرکت به سمت جامعه دانش مدار است. بر همین اساس ساز و کار ارزیابی نهاد آموزش عالی برای احراز رتبه های برتر منطقه ای و جهانی مهم است. در جهان امروز تلاش کشور های در حال توسعه برای قرار گیری در جایگاه کشورهای صاحب رتبه های برتر آموزش عالی در عرصه بین المللی به جهت قرار گرفتن در مدارهای جهانی قدرت و ثروت، توجه آینده پژوهان را به خود معطوف کرده است. موسسات آموزش عالی در سالهای اخیر به عنوان پیشران های تولید ثروت و قدرت ملی در نظام اقتصاد جهانی مورد توجه بوده است. توسعه ملی و منطقه ای مستلزم داشتن قدرت و سرمایه لازم است. تبدیل شدن مناطق جغرافیایی به درگاه آموزش عالی بین المللی خود زیر ساخت مناسبی برای تربیت، شناسایی و جذب سرمایه های انسانی و اجتماعی و به تبع آن سرمایه های مادی را مهیا می کند (عیوضی و حسینی مقدم، ۱۳۹۳).

یکی از راههای موثر و به روز ارزیابی ارتقاء کیفیت خدمات آموزشی و پژوهشی دانشگاهها، اعتباربخشی آموزشی است. اعتباربخشی یک فرآیند ارزشیابی و تضمین کیفیت است که با استفاده از استانداردها و نشانگرهای مدون، ساختار، فرآیندها و فعالیتهای تعریف شده، نتایج عملکردی موسسات آموزشی را مورد بررسی قرار می دهد و براساس میزان امتیاز کسب شده درجه مشخصی را به موسسه اعطاء می کند. ذینفعان می توانند براساس درجه کسب شده کیفیت آن را تشخیص دهند (بهرامی و همکاران، ۱۳۹۵). جهت ایجاد تحول در نهاد های آموزش عالی علوم پزشکی از لحاظ توسعه کمی و کیفی ساختارها و فرآیند های آموزشی، وزارت متبوع برنامه تحول آموزشی را در سال ۱۳۹۴ در قالب ۱۲ پسته اجرایی به دانشگاههای علوم پزشکی ابلاغ کرد؛ که یک بسته عملیاتی آن به برنامه اعتبار بخشی موسسات و بیمارستانهای آموزشی اختصاص داشت. اعتباربخشی موسسات آموزشی علاوه بر ارتقاء کیفیت آموزش و پژوهش، می تواند تأثیر مستقیم و غیرمستقیمی بر کیفیت خدمات سلامت جامعه نیز داشته باشد (پورعباس و همکاران، ۱۳۹۵).

فراستخواه (۱۳۸۶) در مطالعه بررسی رابطه نظام های تضمین کیفیت آموزش عالی با زمینه های فرهنگی و اجتماعی به این نتیجه می رسد که باید شرایطی را فراهم آورد که دانشگاهها با اجتماع علمی خود در فرآیند ارزشیابی درگیر و پیشقدم شوند. اهداف ارزیابی را به صورت درونی تعیین و بر مبنای آن عملکرد علمی، دانشگاهی و کیفیت آموزشی را به صورت درون زا و مداوم مورد ارزیابی قرار دهند و تیپ موسسه ای خود را با شرایط رقابتی در سطح جهانی و جامعه ملی همراه سازند. (مطالعه ظفری پور و همکاران ۱۳۹۷) که تطبیق نظام ارزشیابی اعتبار سنجی و تضمین کیفیت آموزش عالی سنتی و نوین را انجام دادند دریافتند آموزش عالی به معنای معمول پاسخگوی نیاز های فعلی متقاضیان ورود به آموزش عالی و بازارهای جهانی نمی باشد. مطالعه و ارزیابی از مراحل مختلف برنامه اعتباربخشی موسسه ای یکی از موضوعات مورد توجه پژوهشگران در حوزه های مختلف علمی است. برخی از مطالعات به بررسی مفاهیم، روش ها و مدل های اعتباربخشی پرداخته و موارد معدودی نیز به ارزیابی نتایج و پیامدهای آنها پرداخته اند (خوش آموز، ۱۴۰۱). علی رغم مطالعات انجام شده در مورد ابعاد مختلف اعتبار بخشی موسسه ای ولی پژوهشی در دانشگاه های علوم پزشکی و با رویکرد به تأثیرات و پیامدهای آن در حوزه سلامت نپرداخته است. بنابراین در این زمینه نیاز به پژوهش های بیشتر و جامع تر احساس می شود از این رو این پژوهش با هدف، تحلیل کیفی پیامدهای نظام اعتبار بخشی موسسه ای در دانشگاه علوم پزشکی تبریز به منظور پاسخگویی به سوال پژوهش است. این پژوهش از ارزش علمی و

عملی بالایی برخوردار است زیرا می‌تواند به افزایش دانش در حوزه اعتباربخشی موسسات آموزشی و ارتباط آن با سیستم سلامت کمک کند و یک نوع فرا ارزیابی بر اعتبار بخشی موسسات آموزشی می‌باشد.

ادبیات پژوهش

نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران براساس اسناد بالادستی موجود خصوصاً سیاست‌های کلان ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری به عنوان متولی آموزش و تربیت منابع انسانی حوزه سلامت شناخته شده است. در این راستا با توجه به گسترش قابل ملاحظه دانشگاه‌های علوم پزشکی و موسسات آموزش عالی سلامت در کشور خوشبختانه زیر ساخت‌های مناسبی برای ارتقاء کمی و کیفی آموزش عالی در حوزه سلامت فراهم است که برای بهره‌مندی از این بستر ترسیم نقشه راهی روشن و مبتنی بر شواهد و اسناد بالادستی امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است (پور عباس و همکاران، ۱۳۹۶).

طرح تحول آموزش در امتداد اسناد بالادستی از جمله چشم‌انداز ایران ۱۴۰۴، نقشه جامع علمی کشور، نقشه جامع علمی سلامت، برنامه تحول نظام سلامت و با توجه به وجود چالش‌هایی همچون تغییرات اساسی در چهره بیماریه‌های کشور خصوصاً افزایش میزان بار بیماریه‌های غیر واگیر، ظهور فناوری‌های نوین و پیشرفته تشخیصی و درمانی، تغییرات در هرم جمعیتی کشور و ... در راستای تحقق اهداف آموزشی و آموزش پاسخگو تدوین گردیده است. طرح تحول آموزش مشتمل بر ۱۲ سیاست کلی از جمله نهادینه سازی رویکرد آموزش پاسخگو در نظام سلامت، گسترش عدالت در آموزش عالی سلامت، توسعه دانش‌های نوین با تأکید بر حیطه‌های میان رشته‌ای و تمرکز بر علوم و فناوری‌های نوین، حضور در عرصه‌های آموزشی منطقه‌ای و جهانی، شبکه سازی در نظام آموزش عالی سلامت، خلق ثروت دانش بنیان در عرصه آموزش عالی، تولید و بومی سازی شواهد معتبر علمی جهت ارتقاء آموزش عالی (آموزش پژوهی)، ساماندهی بیمارستانها و مراکز آموزشی درمانی، نهادینه سازی اخلاق حرفه‌ای، بهره‌مندی از فناوری‌های نوین در آموزش عالی سلامت، ارتقای منابع انسانی بخش آموزش عالی سلامت، تمرکز زدایی در نظام آموزش عالی، سیاست‌های دوازده گانه نظام آموزش عالی سلامت هستند. به منظور ساماندهی اقدامات عملیاتی در جهت تحقق سیاست‌های کلان دوازده گانه فوق‌الذکر تلاش گردید تا بسته‌های عملیاتی در راستای آن اهداف تدوین شود. د. یکی از این مجموعه، بسته اعتبار بخشی موسسات آموزشی و بیمارستانهای آموزشی است؛ با توجه به ماهیت خود به عنوان بسته‌های نظارت و ارزیابی در قالب برنامه اعتبار بخشی موسسه‌ای در قالب هشت محور یا حوزه (رسالت و اهداف - مدیریت - منابع و امکانات - آموزش کارکنان - هیات علمی - خدمات دانشجویی - پژوهشی - آموزش دانشجو) و با ۶۶ استاندارد و ۳۵۵ سنجه یا نشانگر در سال ۱۳۹۴ به دانشگاه‌های علوم پزشکی جهت اجرا ابلاغ شد. لازم به ذکر است وزارت متبوع به نیابت از خود به دانشگاه علوم پزشکی اصفهان ماموریت پیگیری نهادینه کرد برنامه اعتبار بخشی موسسه‌ای از جمله تدوین استاندارد ها، انتخاب ارزیابان، انجام ارزیابی، جمع‌بندی و اعلام نتیجه ارزیابی را محول نمود (پور عباس و همکاران، ۱۳۹۷).

اعتباربخشی به عنوان یک فرایند، ارزیابی رسمی موسسه یا سیستم آموزشی یا برنامه آموزشی، توسط یک سازمان خارجی با استانداردهای تعریف شده به منظور تضمین و ارتقای کیفیت خدمات، تجهیزات و فرایندهای آموزشی تعریف می‌شود. از طرفی اعتبار سنجی می‌تواند نتایج مراقبت از سلامت را به دلیل توانایی آن در تأثیرگذاری و استاندارد سازی کیفیت برنامه‌های آموزشی، ارتقاء مداوم برنامه‌های درسی و هماهنگی با نیازهای جمعیت، جامعه و ارتقاء بسترهای یادگیری بهبود ببخشد (فرانک^۱ و همکاران، ۱۳۹۹).

در ایران اولین ارزیابی جامع مراکز آموزش عالی، در سال ۱۳۸۰ در سطح دانشکده‌های پزشکی کشور انجام پذیرفت. در این طرح تمامی عواملی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم بر فرایند آموزشی دانشجوی پزشکی در دوره تحصیل عمومی تأثیر گذار بود در قالب ۱۴۹ استاندارد و شاخص ابلاغ شد. معیارها و شاخص‌های اصلی این پروژه در سه حیطه آموزش، پژوهش، امکانات و تجهیزات بررسی می‌شدند (حق دوست و همکاران، ۱۳۸۹). پیرو ابلاغ و اجرای اعتبار بخشی مراکز درمانی و اعتبار بخشی آموزشی بیمارستانهای آموزشی و درمانی، برنامه اعتبار بخشی موسسه‌ای در تاریخ ۹۴/۱۱/۱۸ به دانشگاه‌های علوم پزشکی ابلاغ شد که استاندارد هایش در هشت محور و در سه حوزه دانشکده‌ها، مراکز آموزشی درمانی و واحدهای ستادی ارزیابی می‌شد. اسکندری و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی تحت عنوان "طراحی و ارائه الگوی اعتبار سنجی در سطح گروه‌های آموزشی" چارچوب اعتبار سنجی در سطح گروه‌های آموزشی، طراحی و ضمن ترسیم مراحل و گام‌های مربوطه مجموعه عوامل، ملاک‌ها و نشانگرهای مناسب اعتبار سنجی احصاء اولویت‌بندی و ارائه شده و نتایج نشان داد که از دیدگاه افراد نمونه، کیفیت ابعاد و فرایند اجرای طرح ارزیابی درونی و بیرونی دانشگاه بالاتر از حد متوسط بوده است. موفقیت اجرای اثربخش الگوی طراحی شده به ترتیب به حمایت مدیران سطوح مختلف دانشگاه، تدارک و تمهیدات و ساز و کارهای سازمانی برای اجرای فراگیر در سطح دانشگاه و اتصال و ارتباط آن با سایر کارکرد های مدیریت نظام دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی را می‌طلبد. بهرامی (۱۳۹۵) نیز با مطالعه بر روی دینفعان اعتبار بخشی به

1. Frank

این نتیجه رسید که اقدام به اجرای اعتبار بخشی باعث ارتقاء و بهبود کیفیت خدمات درمانی می شود. حکاک (۱۳۹۶) هم در مطالعه خود پاسخگویی اجتماعی و افزایش اعتماد عمومی به نظام سلامت را از جمله پیامدهای اعتبار بخشی دانستند. نتایج تحقیقات پری پور و همکاران (۱۳۹۹) نیز نشان داد انتخاب مناسب مدیران به عنوان زیربنایی ترین عنصر در پیاده سازی نظام ارزشیابی آموزش ترکیبی است و این شاخص می تواند بر توانمندی و مطلوبیت نقش مدیران تاثیر گذاشته و در نهایت رضایت از کیفیت تدریس، کاربردی بودن آموزش و رضایت از رشته تحصیلی را در پی داشته باشد. ازمنظر دیگر نتایج مطالعه غلام زاده و همکاران (۱۳۹۹) نشان می دهد هدف های آموزش عالی بیشتر بر مبنای کمیت استوار بوده و کیفیت آموزشی مسئله اساسی دانشگاهها محسوب نمی شود در این زمینه خواست جمعی و زمینه ای نیز مبنی بر توجه به کیفیت آموزشی و پژوهشی وجود ندارد. وابستگی دانشگاه ها به دولت و بودجه های دولتی نیز موجب شده است که مسئله کیفیت آموزشی در دانشگاهها مغفول بماند. در واقع در نظام دانشگاهی ایران شبکه ملی ارزیابی وجود ندارد و از همین رو با شبکه های منطقه ای و بین المللی نظام ارزیابی آموزش عالی ارتباطی ندارد. خادم محترم و سلیمی (۱۳۹۸) هم در پژوهشی تحت عنوان ارزشیابی و تضمین کیفیت در آموزش عالی، بر اساس اثربخشی آموزش عالی از جمله ایجاد ارزش افزوده برای فائق آمدن بر رقبا، خود، تحقق بخشیدن به انتظارات نوپدید ذی نفعان درونی و برونی، ارتقای مداوم کیفیت یاددهی - یادگیری و پژوهش و ... در دنیا به کیفیت آموزشی توجه ویژه ای نموده اند. برخی از کشورها در دهه های اخیر با ارزیابی مستمر از جمله ارزیابی درونی و برونی در سطح ملی و نیز ایجاد ساز و کار های اعتبار سنجی منطقه ای و بین المللی با کمیت و کیفیت های متفاوت نسبت به ارتقاء کیفیت نظام های آموزشی گام های مثبت رو به جلو برداشته اند. نتایج تحقیقات زمانی که به شناسایی، اولویت بندی و تحلیل عوامل موثر بر کیفیت آموزشی دانشگاهها پرداخت نشان داد که مولفه های روش تدریس استاد، امکانات و تجهیزات دانشکده ها، سازمان دهی محتوای آموزش، وضعیت دانشجو (مکان، زمان و استعداد فردی)، صلاحیت حرفه ای استاد (آموزشی و پژوهشی) و تکنولوژی های نوین از جمله عوامل تاثیر گذار در کیفیت آموزشی موسسات هستند (زمانی، ۱۳۹۶). نتایج مطالعه خوش آموزش نشان داد مهمترین پیامد اعتبار بخشی، بهبود عملکرد بیمارستانی از پیامدهای سازمانی، رضایت مندی بیماران از پیامدهای رفتاری و ارتقاء سطح سلامت جامعه از پیامدهای اجتماعی می باشد (خوش آموزش، ۱۴۰۱).

در مطالعه حکیم آریف^۱ و سوهارتو^۲ (۱۳۹۸) گزارش شد؛ هدف از برآورد نیروی سیستم سلامت و به طبع آن اعتبار سنجی موسسات آموزشی حفاظت از منافع عمومی جامعه بوده ولی شواهدی از تاثیر این سیاستها کم و گاهی متناقض است. فشار بر سیستم های اعتبار سنجی و تنظیم کننده نیروی انسانی ناشی از افزایش تقاضا به دلیل شیوع بیماریها، خصوصی سازی آموزش، افزایش انتظارات بیماران و ظهور حرفه های جدید از کارکنان سلامت، نیاز فوری به نوآوری و اصلاح را ایجاد کرده است از این رو منتظر تحقیقاتی در خصوص نیروی کار سلامت و اعتبار سنجی آنها به علت تقاطع سیاستشان می باشد که نیاز است ابعاد مختلف حوزه های آموزش کارکنان سلامت و زوایای پنهان و تاثیر گذار آن بررسی و مطالعه شود.

هدف و سوال پژوهش: در اینجا هدف پژوهش مبتنی بر تحلیل کیفی پیامدهای نظام اعتبار بخشی موسسه ای به صورت مطالعه موردی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز است. سوال پژوهش نیز بر همین اساس تدوین شده: پیامدهای نظام اعتبار بخشی موسسه ای در دانشگاه علوم پزشکی چه مواردی می باشد؟

روش شناسی

مطالعه حاضر یک پژوهش کیفی و با هدف کاربردی از نوع مطالعه موردی با رویکرد استقرایی بین سالهای (۱۳۹۹-۱۴۰۲) در دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شده است. نمونه گیری به روش هدفمند و تا رسیدن به سطح اشباع نظری ادامه یافت که در مجموع ۳۴ نفر انتخاب شدند. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مدیران، اعضای هیات علمی، مسئولین و کارشناسان دفاتر توسعه آموزش دانشکده ها و حوزه های ستادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز که مجری برنامه اعتبار بخشی موسسه ای بودند می باشد. گردآوری داده ها به روش مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام شد. سوال ها به گونه ای بود که سیر مصاحبه به شفاف شدن هرچه بیشتر تجربه مصاحبه شوندگان بیانجامد. مصاحبه ها به صورت فردی و توسط شخص محقق در دفتر کار افراد با تعیین وقت قبلی انجام شد. طول مدت مصاحبه ها بین ۴۰ تا ۵۰ دقیقه بود. معیارهای ورود شرکت کنندگان، برخورداری از آگاهی، تجربه و مشارکت به مدت سه الی چهار سال در ارزیابی دانشگاه یا اجرای نظام اعتبار بخشی آموزشی و اعلام رضایت برای شرکت در مطالعه بود. در ابتدای هر مصاحبه هدف و سوال تحقیق برای مشارکت کنندگان توضیح داده می شد و به آن ها این اطمینان

1. Hakim
2. Suharto

داده شد که اطلاعات حاصل از مصاحبه‌ها فقط در جهت اهداف تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد. مشخصات آنان به صورت کاملاً محرمانه حفظ می‌شود و با کسب اجازه از شرکت کنندگان، مصاحبه‌ها دقیقاً ضبط صدا می‌شدند و محتوای مصاحبه‌های ضبط شده در فایل ورد به صورت متن پیاده سازی گردید.

تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده به روش تحلیل تماتیک با استفاده از نرم افزار MAXQDA 20 انجام شده است. در مرحله اول تحلیل بعد از انجام مصاحبه، متن و محتوای مصاحبه‌ها جهت آشنا شدن و درک کلی با داده‌ها چندین بار خوانده شد. در مرحله دوم: کدگذاری اولیه یا تعیین واحد‌های معنایی و انتساب یا برچسب زدن کدها به بخشهای مختلف داده‌ها انجام شد. در این پژوهش ۱۷۰ کد اولیه برچسب گذاری شد. در مرحله سوم وظیفه محقق، دسته بندی یا گروه بندی کدهای مشابه به عناوین و مفاهیم کلی تر است که حالت انتزاعی بالاتری دارند. در این مطالعه ۲۲ مفهوم شناسایی شد. مرحله چهارم تم‌ها جهت بررسی و اصلاح برای اطمینان از انسجام آن‌ها بازبینی شد. در مرحله پنجم تعریف و نام گذاری دقیق تم‌ها به شکلی که به خوبی محتوا را منعکس کند انجام گرفت که هشت مقوله اصلی معرفی شد. و مرحله ششم، نگارش گزارش است که در این مرحله گزارش نهایی شامل شرح و توضیح تم‌ها و ارائه نمونه‌هایی از داده‌ها برای پشتیبانی از هر تم می‌باشد. که در بخش یافته‌ها ارائه خواهد شد. این مراحل به محقق کمک می‌کند تا الگوها و مفاهیم کلیدی را شناسایی کرده و نتایج قابل توجهی استخراج کند. در مطالعات کیفی ۴ معیار اعتبار، قابلیت اطمینان، انتقال پذیری و تایید پذیری جهت سنجش روایی و پایایی استفاده می‌گردد. اعتبار در واقع تفسیر تجربه شرکت کنندگان در مصاحبه‌ها است. درگیری عمیق پژوهشگر و صرف وقت کافی و کدگذاری با نرم افزار MAXQDA 20 کاهش خطای دستی و بازبینی مکرر بر اعتبار این پژوهش دلالت دارد. انتقال یعنی تعمیم یافته‌های این پژوهش به موارد مشابه، برای این منظور با ۳ عضو هیات علمی که در این طرح مشارکتی نداشتند، جلسات بازنگری برگزار شد. برای اطمینان پذیری این پژوهش جزئیات کار، ضبط و بلافاصله نگارش می‌شد. تا ضمن مرور و ترسیم الگوی ذهنی در مصاحبه‌های بعدی، نواقص احتمالی جهت گسترش بحث، مورد شناسایی قرارگیرد. تایید پذیری یعنی اینکه نتایج و نتیجه گیری حاصل از یافته‌ها بوده و نه اینکه ساخته و پرورده ذهن و فرضیات پژوهشگر باشد. جلب رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش، محرمانگی اطلاعات، رازداری و عدم قضاوت اخلاقی در مورد اظهارات مشارکت کنندگان از اصول اخلاقی پژوهش بود.

جدول شماره ۱ - مشخصات جمعیت شناختی مشارکت کنندگان در پژوهش

مؤلفه	پاسخ دهندگان	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	زن	۱۹	۵۶
	مرد	۱۵	۴۴
سابقه خدمت	کمتر از ۱۵ سال	۲۲	۶۵
	بالاتر از ۱۵ سال	۱۲	۳۵
سطح تحصیلات	دکتری و دکترای تخصصی	۲۰	۶۰
	لیسانس و کارشناسی ارشد	۱۴	۴۰
سمت	عضو هیات علمی	۱۹	۵۵
	مدیرستادی و وزارت	۵	۱۵
	کارشناس	۱۰	۳۰
سن	۳۵ تا ۴۵ سال	۲۷	۸۰
	۴۵ سال به بالا	۷	۲۰
جمع		۳۴	۱۰۰

یافته‌ها

اطلاعات جمعیت شناختی بخش ابتدائی پرسشنامه "جنسیت، سابقه خدمت، سطح تحصیلات، سمت، سن" در جدول شماره یک آمده است. برای استنتاج پیامدهای اعتبار بخشی موسسات آموزشی با رویکرد اثربخشی آن در حوزه های خدمات آموزشی، پژوهشی و سلامت با تحلیل محتوای متن مصاحبه های انجام شده ۸ مقوله اصلی و ۲۲ مقوله فرعی و ۱۷۰ کد اولیه احصاء شد. مقوله های اصلی عبارتند از ارتقاء آموزش حرفه ای دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی، تامین منابع مالی دانشگاهها با تولیدات علمی و پژوهشی به روز، فراهم نمودن آموزش پاسخگو، تامین رضایت همه ذینفعان، ایجاد زیر ساختهای کاربرد ابزار و فناوریهای نوین در آموزش پزشکی و درمان بیماران، توسعه پایدار با ارتقاء سلامت جامعه، بین المللی کردن دانشگاهها و ارتقاء فرآیندهای پژوهشی و تحقیقاتی می باشند که در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: کدها، مفاهیم و مقولات اصلی استخراج شده از مصاحبه ها

مقوله اصلی	مقوله فرعی	متن مصاحبه (شماره مصاحبه شونده)
ارتقاء آموزش حرفه ای دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی	۱-ارتقاء بسترهای آموزش تئوری و عملی رشته های بالینی دردانشکده ها ۲- تجهیز نمودن امکانات آموزشی و انجام کارآزمایی بالینی در بیمارستانهای آموزشی	"... مسئولیت ما این است که ببینیم آیا فارغ تحصیلی که تربیت کرده ایم مفید است و در جامعه به صورت حرفه ای می تواند کاری را انجام دهد و در حد انتظارات جامعه است. (مشارکت کننده ۱۴) دانشجوی من نهایتاً فارغ التحصیل می شود و می رود به عنوان پرستار نیازهای جامعه را برآورده می کند وقتی از ب بسم الله دانشجو پراتیک یا آموزش عملی خوبی دارد و اهدافش مشخص می شود، منابع خوب می شود و روند آموزشی خوب می شود طبیعتاً آن فارغ التحصیل هم بهتر خواهد شد و تا اینجا هم فرق کرده و نمی تواند بی تأثیر باشد. (مشارکت کننده ۲۲)
تامین منابع مالی دانشگاهها با تولیدات علمی - پژوهشی به روز	۱-فروش تولیدات شرکت های دانش بنیان دانشگاهها ۲-صادرات علوم و فناوریهای نوین و نتایج تحقیقات ۳-انجام پژوهشهای مشترک بین المللی مثلا درواکسن ۴-جذب گرنت های بین المللی ۵-جذب دانشجویان خارجی	".... به طبع آن ارائه خدمات به خصوص خدمات آموزشی، پژوهشی، درمانی تأثیر مثبتی در تولید منابع مالی خواهد داشت. (مشارکت کننده ۳۰) با انجام پژوهشهای مشترک بین المللی مثلا در تولید واکسن خود را در سطح بین المللی مطرح و با فروش انواع دارو ها یا واکسن و... منابع مالی دانشگاهها تامین خواهد شد. (مشارکت کننده ۱۰) با پژوهشها و تحقیقاتی که انجام می دهد می تواند با صنعت ارتباط برقرار کند و تولیدات علمی خود را خود یا توسط شرکتهای دانش بنیان به فروش برساند. (مشارکت کننده ۷)
فراهم نمودن آموزش پاسخگو	۱-فراهم نمودن انتظارات دانشجویان از جمله (رفاهی، خدمات آموزشی) ۲-تامین انتظارات مردم و جامعه از آموزش (استقرار پزشکان و دانشجویان در مراکز مختلف درمانی و بهداشتی)	"...اعتبار بخشی تلاشی است جهت ارتقاء کیفیت آموزشی بخصوص پاسخگویی را بالا ببرد. چون به یک جایی رسیده بودند که آموزشها پاسخگوی نیاز جامعه نبود در درمان هم همینطور است. (مشارکت کننده ۸). مسئولیت ما این است که ببینیم آیا فارغ التحصیلی که تربیت کرده ایم مفید است و در جامعه به صورت حرفه ای می تواند کاری را انجام می دهد و در حد انتظارات جامعه مثلا در مراکز درمانی یا بهداشتی می تواند حرفه ای اقدامات پزشکی را انجام دهد. (مشارکت کننده ۲۴).

بریم به سمتی که کیفیت را بالا ببریم در کوریکولوم بازنگری شود بر اساس نیاز جامعه، حداقل معادل ۲۰٪ شیوه‌ی آموزشی را به سمتی ببریم که نیاز جامعه برآورده شود. چون یک گپی افتاده بود بین آموزش و نیاز جامعه. حداقل یک تلاشهایی در این زمینه انجام می‌شد. (مشارکت کننده ۲۶).	۱- نهاده‌ی نیاز های جامعه درفرآیند های آموزشی تامین رضایت همه ذینفعان (اساتید، دانشجویان، عموم مردم) ۲- ایجاد رضایتمندی اعضای هیات علمی همگام با افزایش رتبه ارزیابی دانشگاه
سنجه هایی داریم که پشتیبانی از شیوه‌های فعال تدریس است. آیا تدریس منظم است یا نه. یا کارگاه‌های روش تدریس آیا اساتید رضایت دارند یا نه. آیا به طرح درسی اساتید آگاهی دارید یا نه. کلاسها چگونه است. استاندارد است یا نه و ظرفیت کلاسها چگونه است. (مشارکت کننده ۲۵) فرم ارزیابی دادیم و نحوه‌ی خدمات دهی کارکنان آموزش ارزیابی شد و براساس نتایج ارزیابی از کارکنان تقدیر شد آن چیزی که می‌توانستیم سریع ارزیابی کنیم اینها است (مشارکت کننده ۲۳)	۳- ارتقاء کیفیت آموزش با ارتقاء آیتم های انگیزشی کارکنان
دانشگاه علوم پزشکی تبریز با هزینه زیاد جسد الکترونیکی برای اسکیل لب دانشگاه تهیه کرده است تا دانشجویان پزشکی بتوانند به صورت دقیق آموزش تئوری ببینند. (مشارکت کننده ۲۴) الان دانشگاه ما یک مرکز آموزش مجازی با اتاق اکوستیک که هزینه تهیه آن یک میلیارد بود که در آنجا تولید برنامه می‌کند و مجازی پخش می‌کند اتفاق می‌افتد. این موضوع مجازی چه قدر تأثیر دارد روی حمل و نقل، خطرات، تصادفات در فضای مجازی به صورت آنلاین حل می‌کند در موضوع کرونا این آموزش مجازی چه قدر مهم است (مشارکت کننده ۲۴)	۱- شبیه سازی با جسد الکترونیکی درآموزش عملی ایجاد زیر ساختهای کاربرد ابزار و فناوریهای نوین در آموزش پزشکی و درمان بیماران ۲- استفاده از ابزار های الکترونیکی درآموزش تئوری و تقویت زیر ساخت ها و تجهیزات وامکانات آموزشی
در گویه‌های اعتباربخشی نوشته که اتاق پراتیک یا آزمایشگاه مهارتی باید این امکانات را داشته باشد. در نهایت برای دانشجو امکانات فراهم خواهد شد و موجب می‌شود بعد از فارغ‌التحصیلی مهارت و سواد بیشتری یاد گیرد. نه تنها در حوزه‌ی آموزش بلکه در حیطه‌های درمانی و بهداشتی هم این گونه است (مشارکت کننده ۲۲) اثرات مثبت آموزش روی جامعه است اگر ما دانشجوی پزشکی را آموزش دهیم و باسواد باشد. موجب ارتقاء سلامت جامعه می‌شود و تأثیرات خود را نه تنها در جامعه بلکه از لحاظ بین المللی نیز تأثیر خواهد گذاشت (مشارکت کننده ۱۱) وقتی اهداف مشخص می‌شود منابع خوب می‌شود و روند آموزشی خوب می‌شود طبیعتاً آن فارغ التحصیل هم بهتر خواهد شد حتی با آموزشها و اقدامات عملی سبک تغذیه مردم بهبود پیدا می‌کند. (مشارکت کننده ۲۲)	۱-ارتقاء شاخصهای بهداشتی با توانمند نمودن فارغ التحصیلان رشته های بهداشتی (حرفه ای- محیط-عمومی و.....) ۲-ارتقاء شاخصهای سلامتی با توانمند و حرفه ای نمودن فارغ التحصیلان رشته های پزشکی -دندانپزشکی -پرستاری - مامایی -..... ۳-اصلاح سبک تغذیه ای مردم با حرفه ای نمودن دانشجویان رشته های تغذیه - دکترای تخصصی طب سنتی) توسعه پایدار با ارتقاء سلامت جامعه

" خود محتویات این اعتبارسنجی از تجربیات جهانی برگرفته شده و در واقع این اعتبار بخشی پیاده سازی الگوهای کشورهای پیشرو که تجربه موفق داشته اند انجام می گیرد. (مشارکت کننده ۲۹)

۱- تضمین انطباق دانشکده ها و بیمارستانها با استاندارد های ملی و بین المللی

بین المللی کردن دانشگاهها

دانشگاهها به سمتی می رود که از لحاظ بین المللی یک سری استانداردها را رعایت کنند چون اگر دانشگاههای ما هم بخواهند در عرصه بین المللی رقابت کنند باید استانداردهای بین المللی را رعایت کنند (مشارکت کننده ۳) برای اینکه مدرک دانشجویان ما از لحاظ بین المللی مورد پذیرش قرار گیرد لازم بود حتماً این کارها انجام گیرد و نمایندگان دبلیو اف ام هم بیانند ما را تأیید کنند گزارشی که وزارت ارائه داد آمدند وزارت بهداشت را ارزیابی کردند و کارهای انجام شده را قابل قبول دیدند و تا سال ۲۰۲۹ فرصت دادند که کار های اعتبار بخشی انجام شود. (مشارکت کننده ۲۱)

۲- رتبه بندی دانشگاهها موجب افزایش اعتبار و Reputation دانشگاه

۳- امکان ادامه تحصیل دانشجویان ما در دانشگاههای معتبر دنیا

یک مورد دیگر که تأثیر گذار بود پژوهش در آموزش بود که معاونت آموزشی پشتیبانی می کند. من دو تا طرح دارم که در خصوص ارتقاء سیستم های آموزشی پژوهش های را انجام دهم چون برای این پژوهش ها امتیازات وجود دارد (مشارکت کننده ۱۸).

برای مسائل پژوهشی باید بودجه ای باشد که در اختیار محققین دانشگاه باشد. وقتی قیمت ارز در نوسان است و زیاد نوسان می کند کیت هایی که تهیه می شود یا موادی که با ۱۰ دلار گرفته می شد. فعلاً با ۱۰۰ دلار نمی توان گرفت (مشارکت کننده ۲۰).

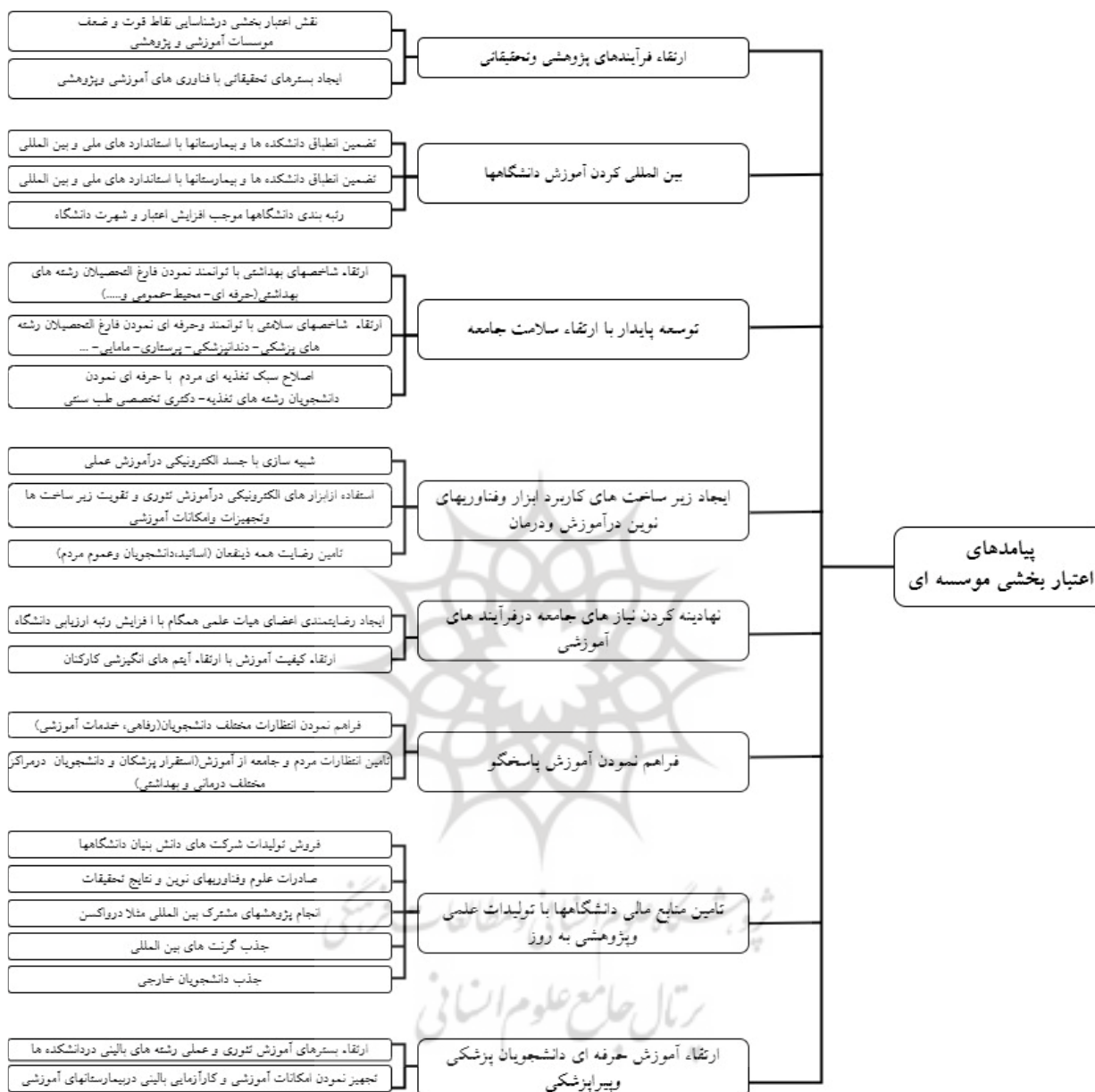
اعتبار بخشی با استانداردهای مشخص به صورت رقابتی سطح حاضر را بررسی بکند و آن نیازهایی که لازم است دانشگاه بداند و باید رفع شود برای آنها استاندارد تعریف شود و بر اساس آن استاندارد مجدد ارزیابی شود و وضعیت حال بررسی شود و نهایتاً برنامه ریزی شده برای ارتقاء آن وضعیت، هم از لحاظ آموزشی، پژوهشی، درمانی، تحقیقاتی اقدامات لازم اعمال گردد (مشارکت کننده ۲).

۱- نقش اعتبار بخشی در شناسایی نقاط قوت و ضعف معاونت پژوهشی دانشگاهها

ارتقاء فرآیند های پژوهشی و تحقیقاتی

۲- ایجاد بسترهای تحقیقاتی با فناوری های آموزشی و پژوهشی

نقشه مفهومی یافته‌ها

بحث

این پژوهش با هدف تحلیل کیفی پیامدهای نظام اعتباربخشی موسسه ای در دانشگاه علوم پزشکی تبریز از دیدگاه مجریان و دست اندرکاران انجام شده است. مقوله های اصلی یافته های پژوهش، ارتقاء آموزش حرفه ای دانشجویان پزشکی و پیراپزشکی، تامین منابع مالی دانشگاهها با تولیدات علمی - پژوهشی به روز، فراهم نمودن آموزش پاسخگو، تامین رضایت همه ذینفعان (اساتید، دانشجویان، عموم مردم)، ایجاد زیر ساخت های کاربرد ابزار و فناوریهای نوین در آموزش پزشکی و درمان بیماران، توسعه پایدار با ارتقاء سلامت جامعه، بین المللی کردن دانشگاهها، ارتقاء فرآیندهای پژوهشی و تحقیقاتی می باشد. در تبیین مقوله اول، **ارتقاء آموزش حرفه ای دانشجویان رشته های علوم پزشکی** می توان گفت این توانمندی نه تنها با میزان اشتغال حرفه ای آنها بلکه به کیفیت مراقبتی که از بیماران به عمل می آورند و در نهایت سلامت

جامعه ارتباط دارد؛ از طرفی به درجه اعتبار بخشی موسسه صادر کننده مدرک فارغ التحصیلان و حتی پروانه فعالیت حرفه ای آنها در نقاط مختلف دنیا تاثیر گذار است (میرزاده و همکاران، ۱۳۸۳). برای دستیابی به این اهداف برداشتن گام های اساسی از جمله ارتقاء بسترهای آموزش تئوری و عملی رشته های بالینی ضروری است. این بهبودها به منظور فراهم کردن تجربه آموزشی کامل تر که فاصله بین دانش نظری و کاربرد عملی در بیمارستان و بالین بیمار را پر کند انجام می شود. ثانیاً تجهیز دانشکده ها و بیمارستانها با امکانات آموزشی و تسهیل کارآزمایی بالینی از طریق توسعه واحد های مهارت های بالینی از جمله (خرید مولاژ های پیشرفته و جسد الکترونیکی، تقویت آموزش الکترونیکی با تجهیزات بروز و ایجاد اتاق اکوستیک در واحد آموزش مجازی) میسر می شود. این اقدامات اطمینان می دهند که دانشجویان پزشکی آموزش عملی و تجربه کاری لازم را کسب کنند و برای برآورده کردن نیاز های بخش بهداشت و درمان به طور موثری آماده شوند. بنابراین با بهبود مداوم زیر ساخت های آموزشی و تلفیق آن ها با پیشرفت های فناوریانه مدرن دانشگاهها می توانند کیفیت آموزشی را حفظ و ارتقاء دهند. مطالعات دیگر نیز یافته های این تحقیق را تایید کرده اند از جمله نتایج پژوهش براون^۱ و همکاران (۱۳۹۹) نشان داد که ارتقاء کیفیت آموزشی و زیر ساخت های آموزشی باعث بهبود عملکرد حرفه ای فارغ التحصیلان و افزایش رضایت بیماران می شود. بهرامی و همکاران (۱۳۹۵) با مطالعه بر روی ۲۰۰ نفر از ذینفعان اعتبار بخشی بیمارستانهای کشور، به این نتیجه رسیدند که اقدام به اجرای اعتبار بخشی باعث ارتقاء و بهبود کیفیت خدمات درمانی شده و تدوین استاندارد های بومی منجر به اعتبار بخشی موفق تر بوده است که با یافته های این مطالعه همسو میباشد. براساس یک بررسی جهانی در سال ۲۰۲۰، اعتبار بخشی موسسات آموزشی منجر به افزایش سطح یادگیری دانشجویان و بهبود مهارت های عملی آن ها شده است (آنتونینز-^۲ و همکاران ۱۴۰۱).

دومین مقوله، تامین منابع مالی دانشگاهها با تولیدات علمی و پژوهشی به روز است. اهداف اصلی دانشگاهها ارایه خدمات آموزشی، پژوهشی و تامین سرمایه نیروی انسانی مورد نیاز جامعه است. این نهادها برای تحقق اهداف و مأموریت های خود نیاز به راهبردهایی برای تامین منابع مالی دارند. این استراتژیها می تواند براساس نوع دانشگاهها، مناطق جغرافیایی، امکانات و تجهیزات موجود در دانشگاه، رشته های آموزشی، دولتی و خصوصی بودن و سایر پتانسیل ها و فرصت های موجود یا محدودیت ها و تهدیدات جاری جامعه متفاوت باشد. دانشگاههای دنیا برای تامین بودجه مورد نیاز خود از چهار منبع -بودجه دولتی بلاعوض^۲- فروش خدمات آموزشی و پژوهشی برای صنایع و سازمان ها^۳- اخذ شهریه دانشجویی^۴- کمک های مردمی و موقوفات استفاده می کنند؛ اما در ایران عمده ترین ممر درآمدی دانشگاههای دولتی وابسته به وزارت خانه ها، بودجه دولتی است (روشن، ۱۳۹۲). دراکثر کشورها به علت کاهش سهم بودجه های دولتی برای تامین نیاز های مالی فعالیتهای رایج دانشگاهها سبب شده است تا این مراکز به دنبال روش های جایگزین در عرصه آموزش و پژوهش از جمله پذیرش دانشجویان آزاد، برگزاری دوره های آموزشی کاربردی، ارائه خدمات مشاوره، استفاده از اعتبارات بین المللی و در نهایت پذیرش ایده توجه به بازار از طریق عرضه نتایج تحقیقات دانشگاه شوند (ایزدی و ربیعی، ۱۴۰۱).

میزان کیفیت و در دسترس بودن آموزش عالی به مقدار زیادی به نحوه تامین منابع مالی آن بستگی دارد؛ در شرایطی که منابع دولتی نتوانند با هزینه های حاصل از رشد کمی دانشجویان و گسترش و توسعه رشته های دانشگاهی همگام باشند رقابت برای اختصاص بودجه دولتی شدیدتر می شود؛ و کیفیت آموزش افت می کند. از طرفی تلاش دانشگاهها برای کسب استقلال مالی نباید آنان را به ورطه توجه افراطی به کسب درآمد کند و از وظایف اصلی خود دور نماید. تجاری شدن دانشگاهها بیش از همه به رشته های علوم انسانی صدمه می زند. برای فائق آمدن بر مشکلات مذکور لازم است. اولاً جهت تامین منابع مالی خدمات آموزشی و پژوهشی هریک از رشته ها باید ارزش گذاری و با بین المللی کردن دانشگاهها حداقل در دانشگاههای تیپ یک جذب دانشجوی خارجی برای رشته های پر طرفدار انجام گیرد و شهریه اخذ شود. دومین مسیر، اقدام به پژوهش در دانشگاهها هدف گذاری شود و بر اساس نیاز دولتها و صنعت کشور، فروش تولیدات شرکت های دانش بنیان دانشگاهها، صادرات و فروش علوم و فناوریهای نوین و نتایج تحقیقات کاربردی، انجام پژوهشهای مشترک بین المللی، مثلاً در تولید واکسن انسانی، حیوانی و تولید یا تکثیر بذر های گیاهان و سموم آفتها، جذب گرنت های بین المللی انجام گیرد تا در قبال این اقدامات درآمدی نیز برای دانشگاهها به صورت مستمر حاصل شود. اعتبار بخشی موسسات آموزشی با ساختاری که دارد امکان عملیاتی کردن موارد پیش گفت و گسترده تر از آن را دارد (ربیعی و همکاران، ۱۳۹۶). مطالعه ای دردانشگاههای ایالات متحده نشان داده است موسسات آموزشی که موفق به دریافت درجه اعتبار بخشی لازم شده اند توانسته اند از طریق افزایش شهریه و جذب حمایت های مالی از بنیادها و سازمان های دولتی، منابع مالی بیشتری تامین کنند (میخائیل^۳، ۱۳۸۴).

1. Brown

2. Antoninis

3. Michael

در تحقیقی که توسط استرمن و پرووت^۱ (۱۳۹۲) انجام شده، تاکید شده است که تنوع بخشی به منابع مالی یکی از راهکار های کلیدی برای مقابله با چالش های مالی در دانشگاهها است. این تحقیق نشان می دهد که دانشگاهها می توانند با تجاری سازی تحقیقات و ایجاد همکاری با بخش خصوصی، درآمدهای خود را افزایش دهند. اعتبار بخشی به عنوان یک معیار کیفیت می تواند به جذب سرمایه گذران و حامیان مالی کمک کند.

سومین پیامد فراهم نمودن آموزش پاسخگو است. پاسخگو بودن از رویکردهای جدید آموزش عالی می باشد که توجه و تمرکز آن بر مسئولیت پذیری دانشگاهها در فراهم نمودن انتظارات دانشجویان، مردم و جامعه از آموزش است که با ارتقاء کارایی و اثر بخشی فرآیندهای آموزشی میسر می گردد. پاسخگویی اجتماعی در دانشگاههای علوم پزشکی در واقع به مفهوم تعهد در قبال راهبری آموزش، پژوهش و ارائه خدمات بهداشتی درمانی براساس نیاز های سلامتی جامعه است (شهرکی پور و همکاران، ۱۳۹۰). پاسخگویی اجتماعی موجب شفافیت و تعهد در قبال مسئولیت ها می شود. پاسخگویی نظام آموزش پزشکی در قبال جامعه، مسئولیتی که نیاز است میزان تحقق اهداف دانشگاه در این خصوص بررسی شود (پورعباس و همکاران، ۱۳۹۹). نتایج پروژه تحقیقاتی معزی و همکاران (۱۳۹۶)، که ارزیابی از نظرات دانشجویانی که دوره پزشک خانواده را گذرانده اند نشان داد. با انجام پروژه های مختلف جامعه نگر، دانشجویان با واقعیت ها و نیاز های سلامت جامعه درحد بالا آشنا می شوند و این اقدامات در ایجاد حساسیت و افزایش انگیزه آنان در توجه به نیاز های جامعه و پاسخ گویی تاثیر دارد.

با عنایت به چشم انداز نظام آموزش علوم پزشکی درافق ۱۴۰۴ مبنی بر پاسخگویی به نیاز های سلامت جامعه به عنوان یکی از ارکان اساسی این نظام و همچنین در راستای عملیاتی سازی پاسخ گویی اجتماعی، رهبر طارم سری (۱۴۰۰) درمطالعه ای یکی از ابعاد مدل شش وجهی تعالی دانشگاه، تغییر مسیر از سمت مرکز خدمات جامع سلامت به مرکز آموزش پزشکی پاسخگو که از مدل مرحله ای کاتر استفاده گردیده بیان داشت؛ لازم است در کوریکو لوم آموزشی دانشجویان پزشکی با هدف پاسخگویی به نیاز های جامعه، دوره های آموزشی یک الی سه ماه پزشک خانواده منظور گردد. برای تحقق این امر و دیده شدن بیشتر در پیامدهای آموزشی استانداردهای ارزیابی برنامه ای و موسسات آموزشی در راستای کوریکولوم تغییرات لازم اعمال گردد. درمطالعه پورعباس و امینی (۱۳۹۹)، که به بررسی عملکرد گروه های آموزشی بالینی در زمینه آموزش مبتنی بر نیاز های جامعه می پردازد نشان می دهد که اعتبار بخشی می تواند به تقویت مسئولیت پذیری اجتماعی و پاسخگویی در آموزش کمک کند.

تامین رضایت همه ذینفعان چهارمین مقوله می باشد. یکی از مهم ترین پیامدهای ارتقاء کیفیت آموزشی تامین رضایت همه ذینفعان آموزش عالی می باشد. ذینفعان موسسات آموزش دولتی و خصوصی عبارتند از اساتید، دانشجویان و عموم مردم هستند. امروزه برای دستیابی به اطلاعات درباره کیفیت ساختار، فرآیندها، برونداد های آموزشی و درمانی، از سنجش رضایت ذینفعان استفاده می کنند. براساس نتایج مطالعه یارمحمدیان تاکنون هیچ داده ای که پارامترهای بروندادی از جمله رضایت بیماران را در بین سازمان های اعتبار بخشی شده و اعتبار بخشی نشده مقایسه کند وجود ندارد (یارمحمدیان و همکاران، ۱۳۹۳). براین اساس لازم است هم راستا با استمرار و پویایی اعتبار بخشی موسسات آموزشی یکی از استانداردها یا سنجه های آن وجود سامانه رضایت سنجی باشد و ارزیابی آن در پایش های ادواری و حین انجام اعتبار بخشی موسسات انجام گیرد و نتایج آن در رتبه دانشگاهها لحاظ شود در این صورت اثر بخشی آن در کل سیستم دانشگاهها منعکس خواهد شد از طرفی با توجه به هم پوشانی استاندارد ها، مطمئناً اثرات هم افزایی روی سایر پیامدها خواهد داشت.

درپژوهشی که کریمی و همکاران (۱۳۹۲) انجام دادند یافته ها نشان داد اعتبار بخشی بر عملکرد بیمارستانها، میزان کیفیت خدمات و افزایش رضایت بیماران موثر است. نتایج مطالعه حکاک و همکاران (۱۳۹۶) نیز نشان داد، فراهم نمودن آموزش پاسخگو و رضایتمندی ذینفعان، ناشی از اعتماد عمومی می باشد؛ که از پیامدهای اجرای اعتبار بخشی است که با یافته های این پژوهش همخوانی دارد. مطالعه خوش آموز (۱۴۰۱) تحت عنوان پیامدهای نسل نوین اعتبار بخشی بیمارستانی، نشان داد، بهبود عملکرد بیمارستانی ازدسته پیامدهای سازمانی و رضایت مندی بیماران جزو پیامدهای رفتاری و ارتقاء سطح سلامت جامعه از پیامدهای اجتماعی است. بدین معنا که با اجرای صحیح فرآیند اعتبار بخشی شاهد بهبود عملکرد سازمان، افزایش رضایت مندی بیماران و ارتقاء سطح سلامت جامعه خواهیم بود که با یافته های این پژوهش همراستا است.

پنجمین مقوله، ایجاد زیر ساختهای کاربرد ابزار و فناوریهای نوین درآموزش پزشکی و درمان بیماران است. رشد فناوریهای دیجیتال و توسعه اینترنت، بستر وب را به رسانه ای جهانی و ابزاری قابل استفاده درآموزش الکترونیکی تبدیل کرده است. آموزش الکترونیکی، روش جدید و نوآورانه ای برای فراهم ساختن سهولت دسترسی به آموزش تئوری و مهارت های نوین عملی در بستر جذاب و قابل تعامل است؛ که از مزایای آن بهره برداری از محتوای دیجیتالی، بدون محدودیت زمانی و مکانی می باشد. اتخاذ شیوه های جدید آموزشی و درمانی با استفاده از فناوریهای واقعیت مجازی، هوش مصنوعی، انواع حسگرها، سیستم های تصویر برداری پزشکی و... در دنیا جهت سهولت انجام اعمال جراحی از

¹. Estermann & Pruvot

نقاط مختلف جهان و ایجاد تعاملات و مشاوره های پزشکی هرروز در حال گسترش است. شبیه ساز واقعیت مجازی، نرم افزاری مبتنی بر رایانه است که تصاویر و اشیاء را در محیط های دو بعدی و سه بعدی شبیه سازی می کند و با استفاده از ابزارهای گوناگون، حس حضور در محیط واقعی را منتقل می کند. واقعیت مجازی نمایش واقع بینانه و مجازی از محیط فیزیکی واقعی در کلاس درس ارائه می دهد. همچنین امکان دستکاری عناصر محیط را به دانشجویان فراهم می کند. برای مثال دانشجویان پزشکی می توانند بیمار مجازی و اتاق عمل مجازی را تجربه کنند. و تجهیزات و ابزارهای لازم را قبل از حضور در محیط واقعی بررسی کنند (ایانی و همکاران، ۱۳۹۶). با اجرای انواع اعتبار بخشی های آموزشی و نهادینه کردن استانداردها، بستر سازی لازم برای آموزشها و آزمونهای الکترونیکی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز مهیا شد. از لحاظ فناوریهای پیشرفته درمانی نیز دانشجویان پزشکی با گذراندن دوره های آموزشی فلوشیپ (آنژیوگرافی - لاپاراسکوپی و اعمال جراحی چشم با تجهیزات پیشرفته) در جهت تقویت توانمندیهای حرفه ای و توسعه آن قدم برمی دارند.

نتایج تحقیقات بلوین^۱ و همکاران (۱۳۹۶) تحت عنوان تاثیر اعتبار بخشی بر استفاده از فناوری های نوین در آموزش نشان داد که اعتبار بخشی آموزشی بر پذیرش و ادغام فناوری های نوین در موسسات آموزشی از چند جهت تاثیر گذار است. الف: اعتبار بخشی با ایجاد استاندارد های آموزشی می تواند به بهبود کیفیت آموزشی و یادگیری تاثیر گذار باشد. ب: فرآیند های اعتبار بخشی می تواند موسسات آموزشی را تشویق به پذیرش و استفاده از فناوریهای نوین کنند. ج: اعتبار بخشی می تواند به بهبود زیر ساخت های فناوری در موسسات آموزشی کمک کند که این امر به نوبه خود می تواند بهبود یادگیری و آموزش را تسهیل کند. د: اعتبار بخشی می تواند به تطابق برنامه های آموزشی با نیازهای جمعیت و تکنولوژی روز دنیا کمک کند. که این امر می تواند منجر به بهبود نتایج آموزشی و حرفه ای شود. ذ: تسهیل نوآوری، با وجود فرآیند های اعتبار بخشی، موسسات آموزشی می توانند به طور مداوم فناوریهای جدید را بررسی و به روز رسانی کنند. این امر به تسهیل نوآوری و بهبود مستمر در آموزش کمک می کند. براساس این یافته ها می توان نتیجه گیری کرد که اعتبار بخشی می تواند نقش مهمی در ترویج و پذیرش فناوری های نوین در آموزش ایفا کند و به بهبود کیفیت و کارایی آموزش کمک کند.

ششمین پیامد، توسعه پایدار با ارتقاء سلامت جامعه است که در تبیین آن می توان گفت سلامت جامعه با ارتقاء شاخصهای بهداشتی - سلامتی، استفاده از پروتکل های درمانی و تجهیزات پیشرفته و اصلاح سبک تغذیه ای حاصل می شود. اعتبار بخشی آموزشی اگر بدرستی انجام گیرد؛ یک ابزار قوی تضمین کیفیت است. سطح کیفیت آموزشی یکی از شرایط توسعه و پیشرفت قلمداد می شود. دانشگاههای علوم پزشکی بخشی از نظام آموزش عالی هستند که سلامت جامعه در گرو کیفیت آموزشی این دانشگاهها است (اعظمی و همکاران، ۱۳۹۱). برای کنترل تحقق اهداف برنامه ریزی شده رشته های علوم پزشکی، نیاز به سیستمی برای ارزیابی ساختار، فرآیندها، نتایج و پیامد های حوزه های مختلف آموزشی، پژوهشی، خدمات درمانی، لازم و ضروری است (معماریان، ۱۳۸۲). به عبارتی دانشگاههای علوم پزشکی تا چه اندازه متعهد به پاسخگویی به نیاز های جامعه و مطالبات بین المللی هستند پرسشی است که نتایج ارزیابی کیفیت موسسات آموزشی می تواند به آن پاسخ دهد. به این منظور، بسیاری از کشورها علاوه بر ساختارهای ملی ارزیابی آموزشی و اعتبار بخشی از نهاد های تخصصی منطقه ای و بین المللی ارزیابی نیز بهره می جویند (بازرگان، ۱۳۹۱). حسین پور در مطالعه ای که به بررسی اهداف و روش های اعتبار بخشی در دانشگاهها پرداخته و تاثیر آن را بر کیفیت آموزش و توسعه پایدار تحلیل می کند نتایجی که ارائه داد نشان می دهد اعتبار بخشی می تواند منجر به افزایش کیفیت خدمات آموزشی و در نهایت ارتقاء سلامت جامعه شود (حسین پور، ۱۳۹۵). مطالعه کوت کونگاتچی^۱ و همکارانش (۱۳۹۹) که به بررسی پتانسیل و محدودیت های مراقبت های اولیه بهداشت در دستیابی به اهداف مرتبط با سلامت در چار چوب اهداف توسعه پایدار می پردازد؛ تاکید دارد که تقویت مراقبت های اولیه می تواند نقش مهمی در ارتقاء سلامت جامعه ایفاء کند. پس بر اساس مطالعات صورت گرفته با توجه به ارتباط نزدیک و نقش رشته های علوم پزشکی با سلامت جامعه در خصوص توسعه یافتگی یا عقب ماندگی هر کشور، مدیریت کیفیت این حوزه و استقرار نظامی برای تضمین کیفیت و آگاهی از میزان مطابقت ماموریت و اهداف آموزشی ضروری است (محمدی و همکاران، ۱۳۸۲).

هفتمین پیامد اعتبار بخشی موسسات آموزشی، بین المللی شدن دانشگاهها است. بین المللی شدن موقعیتی برای افزایش فعالیت های برون مرزی و دامنه گسترده ای از فعالیت ها از جمله تحصیل در خارج از کشور و پذیرش دانشجویان بین المللی تا مشارکت های پژوهشی و آموزشی و فعالیت های فوق برنامه با ابعاد بین فرهنگی را در بر می گیرد. هدف عمده بین المللی شدن آموزش عالی توسعه دانش، مهارتهای عملی، نگرش و ارزیابی هایی است که در سطح جهانی شناخته شده است (پور آتشی، ۱۴۰۲) و به صورت واقعی در ارتباط با چشم انداز ها و پیشرفت های جهانی باشد (پروین و همکاران، ۱۴۰۰). رتبه بین المللی دانشگاه، تعداد دانشجویان بین المللی، تعداد تحقیقات مشترک انجام شده بین المللی،

^۱. Blouin

اغلب به عنوان شاخصی برای توسعه بین المللی سازی آموزش عالی محسوب می شود (اعظمی، ۱۳۹۱). پذیرش دانشجویان بین المللی نه تنها به افزایش درآمد حاصل از آموزش عالی برای موسسات آموزش عالی کمک می کند. بلکه به توسعه صنعت توریسم و رونق کسب و کارهای محلی منجر خواهد شد. با توجه به این مزایا و پتانسیل های اقتصادی، دولت ها به رقابت در ارائه آموزش های بین المللی مبادرت می ورزند (احمدی و همکاران، ۱۳۸۷). با توجه به مطالب پیش گفت حرکت دانشگاهها به سوی بین المللی شدن ضروری می باشد. برای بین المللی سازی، الزامات، پیش شرط ها و زیر ساخت های خاصی می طلبد. یکی از پیش شرطها تدوین استاندارد های اعتبار بخشی برای بهبود ساختارها، فرآیند اجرا و توسعه فرصتهای بین المللی و پایش مرتب به صورت متناوب و دادن فیدبک های لازم به سیستم آموزشی می باشد. جهت تحقق و دستیابی به پیامد های پیش بینی شده و استمرار بخشیدن به برنامه های توسعه آتی لازم است کاستی های موجود در ساختارها و زیر ساخت های مورد نیاز و چالش های موجود در فرآیند اجرا با برنامه ریزی دقیق منابع مالی و انسانی، بهبود یابد. سلا جقه و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی مولفه ها و شاخص های بین المللی سازی در دانشکده های مجازی پرداخته و تاثیر اعتبار بخشی بر این فرآیند را تحلیل کرده و نشان داد که بین المللی شدن دانشگاهها به افزایش کیفیت آموزش و جذب دانشجویان خارجی کمک می کند. سلطانی (۱۳۹۵) در پژوهشی که تحت عنوان اعتبار بخشی و نقش آن در فرآیند تضمین کیفیت در آموزش مهندسی را بررسی کرده نشان داد ارتقاء کیفیت آموزش از طریق فرآیند های اعتبار بخشی می تواند به جذب دانشجویان خارجی و افزایش شهرت جهانی دانشگاهها منجر شود نتایج هردو مطالعه با یافته های این پژوهش همسو می باشد. هشتمین پیامد اعتبار بخشی موسسات آموزشی، **ارتقاء فرآیند های پژوهشی و تحقیقاتی دانشگاهها** است. استاندارد های اعتبار بخشی دانشگاهها را ملزم می کند ۱- برنامه مدونی برای توسعه پژوهش های مبتنی بر نیازهای سلامت جامعه تصویب و اجرا نمایند و آن را به صورت دوره ای مورد بازبینی قرار دهند. ۲- برنامه های جذب نیروی انسانی در قالب هیات علمی پژوهشی، دستیار پژوهشی، سر باز پژوهشگر در مراکز تحقیقاتی تدارک ببینند. ۳- برنامه ها و ساختار مناسب و مشخصی برای حمایت از پژوهشهای دانشجویی و نظارت بر مراکز تحقیقاتی در راستای هدفمند شدن و توسعه کیفی پژوهش را دارند. ۴- دانشگاه برای بین المللی سازی پژوهش و فناوری در حوزه علوم پزشکی و سلامت برنامه مشخصی برای گسترش روابط با مراکز علمی خارج از کشور و در همین راستا توسعه تعاملات محققان دانشگاهی با محققان دانشگاههای داخل و خارج کشور را دارد. ۵- دانشگاه برنامه و راهکار مشخص برای ارتقاء نتایج تحقیقات و فناوری و بهبود جایگاه علمی موسسه در بین دیگر دانشگاهها دارد (فلیپاکو^۱ و همکاران، ۱۳۹۶؛ اسیریواستوا^۲ ۱۴۰۳). در مطالعه ای که شی ون^۳ که (۱۳۹۵) در تایوان انجام داده نشان داد اعتبار بخشی تاثیر مثبتی بر عملکرد تحقیقاتی دارد.

نتیجه گیری

این مطالعه که با هدف بررسی کیفی پیامدهای اعتباربخشی موسسه ای در دانشگاه علوم پزشکی انجام شد. نتایج حاصل از داده های استخراج شده مصاحبه با اعضای هیئت علمی، کارشناسان و مدیران دانشگاه نشان داد که اعتباربخشی موسسه ای منجر به ارتقاء سطح آموزش های تئوری و عملی و به تبع آن ارتقاء شاخص های سلامتی و بهداشتی جامعه با کادر پزشکی و پیرا پزشکی حرفه ای شده و ارتقاء سطح پژوهش و تحقیقات علمی با بین المللی کردن داشگاهها و در نهایت اثربخشی اساسی در توسعه پایدار داشته باشد که این نتایج در سایه پاسخگو نمودن آموزش، تامین منابع مالی پایدار، جلب رضایت ذینفعان مختلف آموزش و ایجاد زیرساخت های آموزشی مدرن حاصل خواهد شد. محدودیت های این پژوهش با توجه به اینکه در دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شده دارای محدودیت مکانی، و از طرفی شروع به مصاحبه پژوهش در بازه زمانی کرونا انجام شده دارای محدودیت زمانی و در این مقاله پیامد های برنامه اعتبار بخشی آمده و از نتایج و برون داد ها مطلبی آورده نشده است و محدودیت موضوعی دارد بنابر این پیشنهاد می گردد در جهت استحصالی نتایج، برون داد ها، پیامد ها و توسعه مستمر جامعه در بازه های زمانی مشخص اعتبار بخشی موسسات آموزشی به طور متناوب و کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی انجام گیرد.

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از رساله مقطع دکتری تخصصی رشته مدیریت آموزشی است. تعارض منافی هم از سوی نویسندگان گزارش نشده است. بستر این مطالعه، دانشگاه علوم پزشکی تبریز می باشد. نویسندگان برخود لازم می دانند صمیمانه از کلیه اساتید، مدیران، مسئولین و کارکنان واحدهای دفاتر توسعه دانشکده ها، همکاران ارزشیابی واحد مطالعات، معاونت آموزشی و ستادی که در اجرای برنامه اعتبار بخشی موسسه ای همکاری داشتند و در انجام این رساله ما را یاری کردند و از واحد توسعه تحقیقات بالینی مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی شهید مدنی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران بابت همکاری در انجام این پژوهش تقدیر و تشکر می گردد.

¹. Filippakou

². Srivastava

³. shih-WenKe

منابع مالی: این مقاله برگرفته از رساله مقطع دکتری تخصصی رشته مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی تبریز است که از سوی هیچ سازمانی مورد حمایت مالی نگرفته است.

ملاحظات اخلاقی: این رساله با کد ۱۰۲۴۴۸۳۱۳۷۱۹۷۲۷۳۷۱۰۰۹۱۶۲۵۶۷۵۳۱ در دانشگاه آزاد اسلامی به تصویب رسیده است. جلب رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش، محرمانگی اطلاعات، ناشناخته ماندن نام و نشان افراد، رازداری و عدم قضاوت اخلاقی در مورد اظهارات مشارکت کنندگان از اصول اخلاقی حاکم بر پژوهش بود.

References

- Ahmadi, M., Khushgam, M., & Mohammadpour, A. (2008). Comparative study of the Ministry of Health standards for hospitals with Joint Commission International hospital accreditation standards. *Hakim Research Journal*, 10(4), 45-52.
- Antoninis, M., Alcott, B., Al Hadheri, S., April, D., Fouad Barakat, B., Barrios Rivera, M., . . . Caro Vasquez, D. (2023). Global Education Monitoring Report 2023: Technology in education: A tool on whose terms?
- Ashrafizadeh, H., Rokhafroz, R., & Beiranvand, S. (2022). Policy analysis of education transformation plan in Iran's health system using Walt Gilson model. *Journal of Medical Education Development*, 15(46), 8-21.
- Ayani, S., Bayat, R., Nematollahi, S., Shahrabadi, M., Rahimi, F., & Soleimani, A. (2017). Parsian: A Model Including the Necessary Tools to Implement Patient Simulation in the Learning Management System. *Journal of Sabzevar University of Medical Sciences*, 24(3), 173-181.
- Azami, S., Tabrizi, J. S., Abdollahi, L., Yari Fard, K., Kabiri, N., saadati, m., . . . Nadimi, B. (2012). Knowledge and Attitude of Top Managers toward Accreditation in Tabriz and Ardabil Teaching Hospitals. *Journal of Health and Hygiene*, 3(2), 7-15.
- Bahrami, M., Akbari, M., Emami, M., & Falahzadeh, H. (2016). Designing an administrative structure for Iranian hospitals. *Tolooebehdasht*, 15(1), 208-223.
- Bazargan, A. (2012). From bureaucratic evaluation and ranking to collaborative assessment and accreditation for enhancing quality of engineering education in Iran. *Iranian Journal of Engineering Education*, 14(54), 43-56. doi:10.22047/ijee.2012.2614
- Blouin, D., Tekian, A., Kamin, C., & Harris, I. B. (2018). The impact of accreditation on medical schools' processes. *Medical education*, 52(2), 182-191.
- Brown, A. (2020). *Quality Improvement Training in Medical Education*. Doctoral dissertation. University of Calgary.
- Chotchoungchatchai, S., Marshall, A. I., Witthayapipopsakul, W., Panichkriangkrai, W., Patcharanarumol, W., & Tangcharoensathien, V. (2020). Primary health care and sustainable development goals. *Bulletin of the World Health Organization*, 98(11), 792.
- EIVAZI, M. R., & HOSEINI MOGHADAM, M. (2014). Environmental Scanning of Higher Education Evaluation in Selected Countries and Lessons for Iran. *Strategy & RAHBORD*, 23(70)(1), 91-120. doi: <https://sid.ir/paper/89107/en>
- Eskandari, A. R., Irannejad, P., Mohammadi, R., Salimi, M., & Jahaniyan, R. (2021). Designing and presenting an accreditation model at the department level(Case study: Departments of Higher Education Management and Educational Management of Islamic Azad University). *Educational Measurement and Evaluation Studies*, 11(34), 75-99. doi:10.22034/emes.2021.248198
- FARASATKHAH, M., & BAZARGAN, A. (2007). HIGHER EDUCATION QUALITY ASSURANCE SYSTEM AND SOCIO- CULTURAL CONTEXTS: A "COGNITIVE MAP" EMPHASIZING THE CASE OF IRAN. *NAMEH-YE OLUM-E EJTEMAI*, 31, 1-20. doi: <https://sid.ir/paper/2365/en>
- Filippakou, O. (2017). The evolution of the quality agenda in higher education: the politics of legitimization. *Journal of Educational Administration and History*, 49(1), 37-52. doi:<https://doi.org/10.1080/00220620.2017.1252738>
- Frank, J. R., Taber, S., van Zanten, M., Scheele, F., & Blouin, D. (2020). The role of accreditation in 21st century health professions education: report of an International Consensus Group. *BMC Med Educ*, 20(Suppl 1), 305. doi:10.1186/s12909-020-02121-5
- GHOLAMZADEH, H., SHAHI, S., Farhadi, R. H., & Razavi, S. A. (2020). Developing a model for internal evaluation of departments of Iranian universities with metaevaluation approach.

- GHOORCHIAN, N., & SHAHRAKIPOOR, H. (2010). STUDY OF THE WORLD'S HIGHER EDUCATION ASSESSMENT SYSTEMS TO PROPOSE AN APPROPRIATE ASSESSMENT MODEL FOR IRAN'S HIGHER EDUCATION ASSESSMENT AYSYSTEM. *JOURNAL OF MANAGEMENT FUTURES RESEARCH(JOURNAL OF MANAGEMENT RESEARCH)*, 21(85), 1-19. doi: <https://sid.ir/paper/204305/en>
- hagh DOOST, A., & SHOGHI, S. (2017). RANKING OF UNIVERSITIES OF MEDICAL SCIENCES BASED ON THEIR EDUCATIONAL ACTIVITIES: SETTING INDICATORS. *TEB VA TAZKIEH*, 19(1), 65-72. doi:<https://sid.ir/paper/34350>
- Hakim, A. R., & Suharto, N. (2019). *The Role of Accreditation in Improving Education Quality*. Paper presented at the 2nd International Conference on Research of Educational Administration and Management (ICREAM 2018).
- Hakkak, M., Hozni, S. A., Shahsiah, N., & Akhlaghi, T. (2017). Design of Hospital Accreditation Model: A Qualitative Study. *Management Strategies in Health System*, 2(3), 201-214.
- Hossein Pour, R. (2016). *University accreditation and higher education institutions: Objectives, methods, and strategies for institutionalizing it in the country's higher education* Paper presented at the Second International Conference on Applied Research in Educational Sciences and Behavioral Studies and Social Issues.
- Izadi, S., & Rabie, M. (2022). Deliberation on problems of financing and diversification of financial resources in public universities. *Journal of Educational Planning Studies*, 10(20), 72-87. doi:10.22080/eps.2022.22209.2079
- Karimi, S., Gholipour, K., Kordi, A., Bahmanziari, N., & Shokri, A. (2013). Impact Of Hospitals Accreditation On Service Delivery From The Perspective Views Of Experts: A Qualitative Study. *Payavard Salamat*, 7(4), 337-353.
- Ke, S.-W., Lin, W.-C., & Tsai, C.-F. (2016). Research performance of AACSB accredited institutions in Taiwan: before versus after accreditation. *SpringerPlus*, 5, 1-10.
- Khadem Mohtaram, K., & Salimi, M. (2019). Evaluation and quality assurance in the higher education system. *Bimonthly Journal of Applied Studies in Management & Development Sciences*, 15(1), 47-61.
- Khoshamooz, H., Goudarzvand Chegini, M., & Rezaee Kelidbari, H. (2022). Consequences of the new generation of hospital accreditation with the Three-Branch Model in Iran. *Payesh (Health Monitor) Journal*, 21(6), 549-566. doi:10.52547/payesh.21.6.549
- Mahammadi, R., Parand, K., & Pourabbas, A. (2007). Designing and Implementing Quality Assurance Schemes: A Necessity in Engineering Sciences Educational Programs. *Iranian Journal of Engineering Education*, 9(34), 77-114. doi:10.22047/ijee.2007.551
- Memariyan, H. (2003). Engineering. *Iranian Journal of Engineering Education*, 5(19), 15-48. doi:10.22047/ijee.2003.2113
- Michael, S. (2005). Financing Higher Education in a Global Market. Higher Education Series.
- Mirzadeh, A., Tavakoli, S., Yazdani, K., & Taj, M. (2004). Accreditation: A Way to Quality Assurance and Improvement. *Iranian Journal of Medical Education*, 4(2), 105-116.
- moezzi, M., Shirani, M., majidi, f., & saberzade, m. (2017). Design and Implementation of a Community-Oriented and Responsive Educational Program: Report on the Experience of the Center for Medical Education Studies and Development at Shahrekord University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*, 17, 120-124.
- Mohammad Hossein Yarmohammadian, Azad Shokri, Najmeh Bahmanziari, & Ayan Kordi. (2014). Blind spots on Accreditation Program. *Health System Research*, 9(11), 1158-1166.
- Paripour, A., Sarmadi, M., Nategi, F., & Mohammadi Naeini, M. (2020). Presenting a model for evaluating the quality of combined education in higher education based on the CIP evaluation approach (Case study: in the electronic unit of Islamic Azad University). *Journal of Research in Educational Systems*, 14(51), 7-22.
- Parvin, E., Ghiasi Nadoshan, S., Khorsandi Taskooh, A., & Zaker Salehi, G. R. (2021). Identifying Barriers of International Students' Admission in Iranian Public Universities. *Research in Medical Education*, 13(1), 24-34. doi:10.52547/rme.13.1.24
- Pourabbas, A., Amini, A., & Asghari Jafarabadi, M. (2020). The status of accountable education in clinical education departments of Tabriz University of Medical Sciences. *Research in Medical Education*, 12(2), 71-82. doi:10.29252/rme.12.2.71
- Pourabbasi, A., Haghdooost, A., Akbari, H., Kheiry, Z., Dehnavieh, R., Noorihekmat, S., . . . Larijani, B. (2017). Packages for reform and innovation in medical education in Islamic Republic of Iran; a conceptual framework.

- POURABBASI, A., HAGHDOOST, A., AKBARI, H., Kheiry, Z., DEHNAVIEH, R., NOORIHEKMAT, S., (2017). PACKAGES FOR REFORM AND INNOVATION IN MEDICAL EDUCATION IN ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN; A CONCEPTUAL FRAMEWORK. *TEB VA TAZKIEH*, 26, 45-50. doi: <https://sid.ir/paper/34312/en>
- Pourabbasi, A., Haghdooost, A., FASIHI, H. M., Dehghani, M. R., Halavati, I., Akbari, H., . . . Larijani, B. (2018). Monitoring and Evaluation of Packages for Reform and Innovation in Medical Education; Methodology and preliminary results.
- Pouratashi, M. (2023). Internationalization mechanisms in world selected universities and Iran. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 24(2), 85-108.
- Privot, E. B., & Estermann, T. (2012). European universities diversifying income streams. In *European Higher Education at the Crossroads: Between the Bologna Process and National Reforms* (pp. 709-726): Springer.
- Rabiei, M., Izadi, S., Salehi Omran, E., & Ahanchian, M. R. (2017). Investigating the requirements for financing and diversifying the financial resources in public universities. *Educational Measurement and Evaluation Studies*, 7(19), 155-179.
- Rahbar Taramsari, M., Heidarzadeh, A., Khoshrang, H., Mohseni, F., Dadgaran, Taheri, M., . . . Fallah, S. (2021). Development the field of accountable education: along the way from the comprehensive health service center to the social accountable medical education center: The need for change. *Research in Medical Education*, 13(4), 76-79. doi:10.52547/rme.13.4.76
- Roshan, A. (2013). *Approaches to financing Public universities*. Paper presented at the The 6th Conference on Financial System Development in iran. <https://civilica.com/doc/293438/>
- Salajegheh, A., Farajollahi, M., Moosapur, N., & Sarmadi, M. (2017). Explain and validate the components and indicators of internationalization of virtual colleges. *Education Strategies in Medical Sciences*, 10(6), 526-541.
- Shahreki pour, H., Parand, K., & Vaghor kashani, M. (2010). The Role of Self- Evaluation to Improve the Instructional Quality in the Field of Mechanical Engineering of Tarbiat Modares University. *Iranian Journal of Engineering Education*, 12(45), 1-33. doi:10.22047/ijee.2010.661
- Soltani, A. (2016). Accreditation and its role in quality assurance in engineering education. *Iranian Journal of Engineering Education*, 17(68), 15-40.
- Srivastava, S. (2023). Managing quality in higher education system: Insights from the literature. *Management Research and Practice*, 15(1), 63-79.
- Zafaripoor, T., Mohamadi, R., & Khodayi, E. (2018). A Comparative Study on Evaluation, Accreditation & Quality Assurance in Higher Education of Classic and Modern (Virtual & Distance Education). *Journal of Financial Analysis*, 1(2), 87-.
- ZAMANI, & ASGHAR. (2017). HE RECOGNITION AND ANALYSIS OF FACTORS INFLUENCING THE QUALITY OF EDUCATION IN HIGHER EDUCATION. *JOURNAL OF INNOVATION AND ENTERPRENEURSHIP*. 6(11), 23-35. doi: <https://sid.ir/paper/260434/en>